

ВЕРА ЕРЦЕГ

МИЛАН РАДОВАНАЦ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија

Резиме: Астроном Вера Ерцег (Марић) је по животном усуду, поготово кад су жене у питању, посебан случај на Астрономској опсерваторији у Београду. Релативно успешну стручну и научну каријеру, болест је најпре значајно успорила, а затим и сурово прекинула у 51 години живота. Посебно је њеним одласком изгубила Група за двојне звезде, чији је била сарадник. Намеру да докторира, на чему је радила, није успела да реализује.

Вера Ерцег, по рођењу Марић, од родитеља, оца Миодрaга и мајке Милке, рођена је 26. августа 1941. године, у Краљеву.

Основну школу а потом и Гимназију "Мирко Луковић", завршила је 1960. године, у месту рођења. Исте године у Београду је, на Природно-математичком факултету, уписала астрономију.

Пре но што је завршила студије, године 1966. је склопила брачну заједницу са Браниславом Ерцегом и тако девојачко презиме Марић заменила мужевљевим, Ерцег. Како је плата њеног супруга била недовољна за издржавање породице, 24. априла 1967. године, обратила се са молбом (АО, бр. 506/67) Астрономској опсерваторији, за пријем у службу на радно место калкулатора, којом приликом је истакла, да јој је на Астрономској групи остао само један неположен испит - Рационална механика. Њену молбу, 15. маја, разматрао је Управни одбор Опсерваторије и донео одлуку да се са студенткињом Вером Ерцег заснује радни однос са пуним радним временом, али на одређено време, до повратка оболелог радника. Са радом на Опсерваторији, по издатом решењу, отпочела је већ следећи дан, 16. маја 1967, као калкулатор I класе, а због повећаног обима послова, додељена је Групи за изучавање времена и географске дужине (АО, бр. 506/67).

Следеће, ново решење, о даљем постављењу на одређено време, написано јој је 19. августа 1967. године, којим је као технички сарадник - калкулатор, постављена за помоћног посматрача у Групи за релативне координате, док је у Групи за изучавање времена и географске дужине, одређена за читача меридијанских трака у мрачној комори (АО, бр. 901/67).

Коначно, на рад на неодређено време на Астрономској опсерваторији, Вера Ерцег је примљена, по одлуци њеног Савета и решењу директора (АО, бр. 643/68), а по расписаном конкурс, 28. јуна 1968. године, на радно место техничког сарадника, помоћног посматрача и читача трака у мрачној комори.

Почетком следеће 1969. године, технички сарадник Вера Ерцег је, на основу одлуке Научног већа и решењем директора (АО, бр. 53/69), премештена из Групе за тачно време, у Групу за релативне координате.

Пола године касније, 30. јуна 1969. године, Вера Ерцег је положила и онај преостали испит, Рационалну механику, и на Опсерваторију донела уверење Природно-математичког факултета (бр. 232/6/69), да је на истом дипломирала астрономску групу предмета и стекла стручни назив - дипломирани астроном.

Већ 28. августа, Опсерваторији је поднела молбу (АО, бр. 955/69) да се на основу ове дипломе преведе у више звање - звање стручног сарадника. Није ни сачекала да Опсерваторија и званично распише конкурс за избор и изабере референте, па ће, након што је то учињено, 4. децембра поднети и другу молбу са истим захтевом. Референти за њен избор, проф. др Бранислав Шеварлић, др Ђорђе Телеки, виши научни сарадник, и Паквор Иван, асистент Опсерваторије, у реферату од 13. децембра, поред осталих података, констатовали су, да се Вера Ерцег током свог рада у Групи за релативне координате, упознала са основним радовима, активношћу и задацима Групе, па да је реално очекивати да ће она са успехом моћи обављати послове стручног сарадника Групе, тим пре, што се на послу

показала вредном и савесном, па су Савету предложили да се изабере за стручног сарадника у Групи за релативне координате.

Научно веће Опсерваторије је, 15. децембра 1969, прихватило овај предлог и Вера Ерцег изабрало на радно место стручног сарадника, а три дана касније, овај избор, који је почео тећи од 1. јануара 1970, потврдио је и Савет Опсерваторије (АО, бр. 1426/69).

Неке здравствене проблеме, Вера Ерцег је, према неким непрецизним подацима, имала већ ове, 1969. године (АО, бр. 332/69).

Групу је, по одлуци Научног већа, променила 1. јуна 1971: ону за релативне координате, овим даном заменила је са Групом за двојне звезде.

Трогодишњи период у току којег је била у звању стручног сарадника, истекао јој је почетком 1973. године, па је 5. априла, Научном већу поднела захтев за избор у звање асистента (АО, бр. 332/73 и 525/73). У захтеву је навела објављене и урађене радове, посебно истакавши да је, у периоду од 26. октобра 1970. до 24. новембра 1972, положила све испите на после дипломским студијама (које је уписала 1970. године) - смер Екваторијална астрометрија, са специјалним курсом за двојне звезде, те да јој је и израда магистраског рада, "Испитивање објектива рефрактора Zeiss 65/1055 цм", у току.

Не чекајући овај избор, она је 13. јуна 1973, Научном већу Опсерваторије поднела још једну молбу, да јој ово одобри да се пријави на конкурс за доделу стипендија за специјализацију и студијски боравак у иностранству, који је расписала Републичка Заједница за научни рад. Готово све појединости већ је била договорила: годину дана, почев од маја 1974, требало је да проведе на Доминион опсерваторији у Канади, на усавршавању у области спектроскопских двојних звезда код др Alana Batten-а, руководиоца тамошњег центра.

Научно веће, размотривши њену молбу, дало јој је једногласну сагласност за учешће на конкурс, образложивши то чињеницом да проблематика за коју се кандидат определио - добијање спектрограма, његовој обради, извођењу радијалних брзина, њиховој примени за израду орбита и даљој анализи у тој области - представља посебну област научно-истраживачког рада у домену двојних звезда, за коју код нас не постоје потребни услови, нити високо стручни кадар за оспособљавање кандидата. К томе, Доминион је био светски центар за ову проблематику (АО, бр. 938/73).

Референти, предложени од стране Научног већа, за избор асистента у групи за двојне звезде, Милорад Протић, научни саветник, и Софија Сацаков и Драгомир Олевић, асистенти магистри, уз навођење релевантних података, закључили су да Вера Ерцег, једини пријављени кандидат за овај избор, испуњава све потребне услове, и Научном већу, 11. јуна 1973, предложили да се она изабере за асистента (АО, бр. 750/73).

Овај предлог Научно веће је усвојило 14. септембра, а 5. октобра, избор Vere Ерцег у звање асистента, у Групи за двојне звезде, потврдио је и Савет Опсерваторије (АО, бр. 1137/73).

У међувремену, док је чекала одлуку Републичке заједнице за научни рад о додели стипендије, за коју је конкурисала, због усавршавања у Канади, Вера Ерцег је одбраном магистарског рада, под називом "Испитивање објектива рефрактора Зеисс 65/1055 цм београдске Опсерваторије", 29. јануара 1974. године, завршила последипломске студије на Природно-математичком факултету, Универзитета у Београду (потврда бр.14/2/74).

Ускоро је, 10. априла, Опсерваторија потписала уговор са Републичком заједницом за научни рад, по којем су Вери Ерцег за специјализацију у Канади, додељена неопходна средства, али, уместо тражених дванаест, само за шест месеци (АО, бр. 293/74).

На специјализацију је отпутовала 15. маја, а вратила се месец дана пре планираног рока, 13 октобра 1974. године, и одмах се јавила на посао на Астрономској опсерваторији (АО, бр. 773/74). Разлог њеног ранијег повратка није наведен у документима Опсерваторије, али је зато остао "забележен" у сећању њених савременика, а он је био - већ тада, и тамо, испољени неки здравствени проблеми, психичке природе.

Средином 1975. године, изабрана је за заменика председника Збора радника Опсерваторије, а да је већ тада имала значајан углед и ауторитет, говори и чињеница да ју је Савет Опсерваторије, крајем ове године, предвидео као једног од тројице кандидата за вршиоца дужности директора Опсерваторије. Већ децембра 1975, изабрана је и за председника Збора радника Астрономске опсерваторије.

Следеће, 1976. године, учествовала је на XVI Конгресу МАУ у Греноблу, а три седмице је провела и на Опсерваторији Ондржејев, посматрајући фотометријски звезде заједничког програма.

Крајем 1978, бирана је и за заменика председника Радничког савета Астрономске опсерваторије.

Од 1982. године Вера Ерцег се налази у веома озбиљним здравственим проблемима. Толиким да је 26. октобра, од стране Првостепене инвалидске комисије, добила решење да је код ње, као последица болести, наступио инвалидитет II категорије, која јој је одобрила скраћено радно време од 4 часа дневно. Овакво решење ће и убудуће, комисијски, бити продужавано.

На неким документима из 1983. године, па надаље, налазимо, она се потписује као сарадник Групе за двојне звезде.

И поред свега, Вера Ерцег ће, према својим могућностима, наставити да ради, па ће 1985. године бити изабрана у звање истраживача сарадника.

У исто звање, истраживач сарадник, Вера Ерцег ће бити реизабрана - на предлог референата др Софије Сацаков, др Милана Димитријевића, др Иштвана Винце, др Зорана Кнежевића и др Слободана Нинковића, који су истакли да је њена основна област интересовања у досадашњем научном раду, праћење кретања компонената визуелно двојних звезда, анализа тога кретања и израчунавање путањских елемената маса и динамичких паралакси - крајем 1990. године.

Но, њена болест, сад већ и другог карактера, већ је толико била ескалирала, да је Вера 17. марта 1992, поднела захтев за инвалидску пензију. Надлежна комисија јој је утврдила инвалидност I категорије, са 7. мајем 1992. године, после непуних 25 година рада на Астрономској опсерваторији, и одобрила јој инвалидаску пензију, која је требало да јој припада од 8. маја 1992. године.

Међутим, мр Вера Ерцег, истраживач сарадник Астрономске опсерваторије, није дочекала да види ни ово решење, а камоли пензију - умрла је 6. маја 1992. године.

ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ ВЕРЕ ЕРЦЕГ

1970

1. Erceg, V.: 1970, Les orbites de deux étoiles doubles, *Bull. Obs. Astron. Beograd*, Vol. **XXVIII**, No **124**, 137 -139.

2. Erceg, V.: 1970, Orbite nouvelle de ADS 1990 = Hu 1216, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **51**.

3. Erceg, V.: 1970, Orbite nouvelle de ADS 10542 = Hu 922, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **52**.

1972

4. Erceg, V.: 1972, Orbite nouvelle de ADS 8050, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **56**.

5. Erceg, V.: 1972, Orbite nouvelle de ADS 12631 = A 162, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **58**.

1973

6. Erceg, V.: 1972/73, Orbite de l'étoile double ADS 8050 = A 1591, *Bull. Obs. Astron. Beograd*, Vol. **XXIX**, F.1, No **125**, 43-44.

7. Erceg V.: 1973, Sistem instrumenata velikog meridijanskog kruga u Beogradu, izveden iz Kistnerovih serija od 1967 do 1970. g., V Kongres na matematičarite, fizičarite i astronomite na Jugoslavija, Ohrid 1970, Zbornik na trudovite, tom I, Matematika, 233-236.

8. Erceg, V.: 1973, Orbite nouvelle de ADS 3326 = A 1840 AB, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **60**.

9. Erceg, V.: 1973, Trajectoire apparente rectiligne de ADS 1322 = A 2321, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **60**.

1975

10. Erceg, V.: 1975, Les orbites nouvelles de trois étoiles doubles visuelles A162 = ADS 12631, Hu 1268 = ADS 9285, A 1840AB = ADS 3326, *Bull. Obs. Astron. Beograd*, No **126**, 50-53.

11. Erceg, V.: 1975, Trajectoire apparente rectiligne de ADS 1322 = A 3221, *Bull. Obs. Astron. Beograd*, No **126**, 53.

12. Erceg, V.: 1975, A new spectroscopic orbit for Capella, *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society*, Vol. **171**, No 3.

13. Erceg, V.: 1975, Orbite nouvelle de ADS 127 = A 1913 AB, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **67**.

14. Erceg, V.: 1975, Orbite nouvelle de ADS 1530 = A 2407, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **67**.

1977

15. Erceg, V.: 1977, Les orbites de deux étoiles doubles visuelles, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No. **128**, 23-24.

16. Erceg, V.: 1977, Orbite nouvelle de ADS 2849 BC = A 1831, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **71**.

17. Erceg, V.: 1977, Orbite nouvelle de ADS 3438 = A 1544, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **71**.

18. Erceg, V.: 1977, Orbite nouvelle de ADS 3465 = A 2621, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **73**.

19. Erceg, V.: 1977, Orbite nouvelle de ADS 4604 = A 1315, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **73**.

1978

20. Erceg, V.: 1978, Les orbites nouvelles de deux étoiles doubles visuelles (ADS 3465 = A 2621 et ADS 4604 = A 1315), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **129**, 14-16.

21. Erceg, V.: 1978, Les orbites nouvelles de deux étoiles doubles visuelles (ADS 2849 BC = A 1831 BC et ADS 3438 = A 1544, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **129**, 17-19.

22. Erceg, V.: 1978, Trajectoire apparente rectiligne de ADS 2923, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **129**, 20-21.

23. Erceg, V.: 1978, Mesures Micrométriques des étoiles doubles, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **129**, 22-24.

1979

24. Erceg, V.: 1979, Orbite nouvelle de l'étoile double visuelle ADS 4020 = A 848, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **130**, 17-18.

25. Erceg, V.: 1979, Trajectoire apparente rectiligne de ADS 3880 = A 2639, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **130**, 19.

26. Erceg, V.: 1979, Mesures micrométriques des étoiles doubles (Série 31), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **130**, 37-39.

1980

27. Erceg, V.: 1980, Orbites nouvelles, ADS 2301 = ADS 02566N1755, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **81**.

1981

28. Erceg, V.: 1981, Les orbites de deux étoiles doubles visuelles (ADS 2301 = A 2414 et ADS 2531 = A 829, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **131**, 20-22.

29. Erceg, V.: 1981, Orbites nouvelles, ADS 674 AB = IDS 00435N5647, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **85**.

30. Erceg, V.: 1981, Orbites nouvelles, ADS 1345 = IDS 01374S0676, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **85**.

31. Erceg, V.: 1981, Orbites nouvelles, ADS 1393 = IDS 01405N3313, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **85**.

32. Erceg, V.: 1981, Les orbites de deux étoiles doubles visuelles (ADS 2301 = A 2414 ET ADS 2531 = A 829), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **131**, 20-22.

1982

33. Erceg, V.: 1982, Orbites de trois étoiles doubles visuelles (ADS 674 = A 921 AB, ADS 1345 = A 1 et ADS 1393 = HU 804), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **132**, 22-24.

34. Erceg, V.: 1982, Orbites nouvelles, ADS 2111 = IDS 02410S0483, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **86**.

35. Erceg, V.: 1982, Orbites nouvelles, ADS 2609 = IDS 03272N4817, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **86**.

36. Erceg, V.: 1982, Orbites nouvelles, ADS 3058 = IDS 04073N2242, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **86**.

1983

37. Erceg, V.: 1983, Orbites nouvelles, GLE I = IDS 04148S6072, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **90**.

38. Erceg, V.: 1983, Orbites nouvelles, ADS 3686 = IDS 05013S1403, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **90**.

39. Erceg, V.: 1983, Orbites nouvelles, HU 1566 = IDS 05312S5108, *UAI Comm. des étoiles doubles, Circ. Inf.*, No **90**.

1984

40. Erceg, V.: 1984, Les orbites de quatre étoiles doubles visuelles (ADS 2111 = BU 83, ADS 2609 AB = BU 787 AB, ADS 3058 = HU 302, GLE 1), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **134**, 54-57.

41. Erceg, V.: 1984, Orbite nouvelle ADS 5707, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No **93**.

42. Erceg, V., Olević, D.: 1984, Orbite nouvelle ADS 8718 = Hu 641, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No **94**.

1985

43. Erceg, V.: 1985, Orbites de trois étoiles doubles visuelles (ADS 3686, IDS 05312S5108, ADS 5707AB), *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No **135**, 45-46.

44. Olević, D., Erceg, V.: 1985, Orbites nouvelles, ADS 8926, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No 95.

45. Erceg, V., Olević, D.: 1985, Orbites nouvelles SLR 19 = IDS 1412S4924, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No 96.

1986

46. Erceg, V., Olević, D.: 1986, Orbits of four visual double stars (ADS 8718, ADS 8926, IDS 14012S4924, IDS 14571S4012, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No 136, 78-81.

47. Erceg, V., Olević, D.: 1986, Orbite nouvelle de I 1262 = IDS 14571S4012, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No 98.

48. Olević, D., Erceg, V.: 1986, Orbite nouvelle de R 283 = IDS 16358S3653, I, II, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No 99.

49. Erceg, V., Olević, D.: 1986, Orbite nouvelle de HU 657 = ADS 9781 = IDS 15428N5059, *UAI Comm. 26, Circ. Inf.*, No 100.

1987

50. Olević, D., Erceg, V.: 1987, Orbits of two visual double stars (IDS 154228N5059 and IDS 16358S3653, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No 137, 80-81.

51. Erceg, V., Olević, D.: 1987, Orbites nouvelles SEE 318 = IDS 16594S3829. *Circ. Inf. Comm. des etoiles doubles*, No 103.

52. Erceg, V., Olević D.: 1987, Orbites nouvelles I 600 = IDS 17225S6022, *Circ. Inf. Comm. des etoiles doubles*, No 103.

1988

53. Erceg, V., Olević, D.: 1988, The orbit of visual double star IDS 17225S6022, *Bull. Obs. Astron. Belgrade*, No 138, 76-77.

1995

54. Erceg, V.: 1995, Инструментске константе рефрактора ајс 650/10550 мм Београдске опсерваторије, *Publ. Obs. Astron. Belgrade*, No 48, 31-45.

VERA ERCEG

Astronomer Vera Erceg (Marić) is, on the fate of life, especially when women are concerned, the special case on the Astronomical Observatory of Belgrade. Relatively successful professional and scientific career, the disease was first significantly slowed, and then cruelly cut in 51 years of age. This was a loss, in particular for the Group for the binary stars, where she worked. Her intention to finish a PhD, on what she worked, failed to realize.